

ZAMONAVIY O'ZBEK RANGTASVIRIDA MUHAMMADIYOR
TOSHMURODOV IJODI

Rayimov Furqatjon Farhod o'g'li

Guliston davlat universiteti o'qituvchisi furqatrayimov6@gmail.com.

Annotatsiya: Ushbu maqolada rassom Muhammadiyor Toshmurodov ijodi, uning badiiy uslubi, rangtasviridagi mahorati hamda o'zbek tasviriy san'atidagi o'rni qisqacha tahlil qilinadi. Shuningdek, rassom ijodida milliylik va zamonaviylik uyg'unligi yoritiladi.

Kalit so'zlar: rangtasvir, zamonaviy san'at, badiiy uslub, kompozitsiya, milliylik, ijodiy maktab, rassom.

**ТВОРЧЕСТВО МУХАММАДИЁРА ТОШМУРОДОВА В СОВРЕМЕННОЙ
УЗБЕКСКОЙ ЖИВОПИСИ**

Аннотация: В данной статье кратко анализируется творчество художника Мухаммадиёр Ташмурадов, его художественный стиль, мастерство в области живописи, а также его место в узбекском изобразительном искусстве. Кроме того, рассматривается гармония национальных и современных тенденций в творчестве художника.

Ключевые слова: живопись, современное искусство, художественный стиль, композиция, национальные традиции, творческая школа, художник.

**THE ART OF MUHAMMADIYOR TOSHMURODOV IN CONTEMPORARY
UZBEK PAINTING**

Abstract: This article briefly analyzes the work of the artist Muhammadiyor Toshmurodov, his artistic style, mastery of painting, and his place in Uzbek fine art. It also highlights the harmony of national traditions and modern approaches in the artist's creative work.

Keywords: painting, contemporary art, artistic style, composition, national identity, creative school, artist.

XX asrning ikkinchi yarmi va XXI asr boshlarida o'zbek tasviriy san'atida sezilarli o'zgarishlar yuz berdi. Bu davr rassomlari ijodida an'anaviy realizm bilan bir qatorda erkin ifoda, individual uslub va zamonaviy badiiy qarashlar shakllandi. San'atkorlar o'z asarlarida nafaqat tashqi borliqni tasvirlash, balki ichki kechinmalarni, falsafiy qarashlarni ham ifodalashga intildilar.

Natijada o'zbek rangtasvir san'atida yangi badiiy yo'nalishlar va tasviriy talqinlar yuzaga keldi. Ayniqsa, milliy qadriyatlarini zamonaviy san'at bilan uyg'unlashtirish jarayoni kuchaydi. Bu esa rassomlarning ijodida yangi uslubiy izlanishlar paydo bo'lishiga sabab bo'ldi.

Mazkur davrda ijod qilgan rassomlar rang, kompozitsiya va shakl masalalariga yangicha yondashib, inson ruhiyati hamda jamiyatdagi o'zgarishlarni chuqurroq badiiy talqin etishga harakat qildilar.

O'zbek tasviriy san'atida milliy an'analar bilan zamonaviy badiiy tafakkurning uyg'unlashuvi san'at taraqqiyotining muhim omiliga aylandi. Shu bois mazkur davr rassomlari ijodini ilmiy jihatdan o'rganish bugungi san'atshunoslikning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Ana shunday murakkab va serqirra ijodiy muhitda faoliyat olib borgan rassomlardan biri O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi Muhammadiyor Toshmurodovdir. U o'zining betakror badiiy uslubi, rang va kompozitsiyaga bo'lgan o'ziga xos yondashuvi bilan zamonaviy o'zbek rangtasvir san'atida alohida o'rin egallaydi. Rassom ijodida milliy ruh, falsafiy mushohada va zamonaviy estetik qarashlar o'zaro uyg'unlashgan holda namoyon bo'ladi.

Muhammadiyor Toshmurodov ijodi XX asrning 70–80-yillarida shakllana boshlagan. Bu davrda u an'anaviy akademik maktab asosida ta'lim olib, rangtasvirning asosiy qonun-qoidalarini puxta egalladi. Dastlabki asarlarida realizmga xos aniq tasvir, shakl va kompozitsiyaga e'tibor ustuvor bo'lgan. Biroq vaqt o'tishi bilan rassom ijodida yangilanish jarayoni yuz berdi.

U mavjud badiiy qoliplardan chiqib, yangi ifoda vositalarini izlay boshladi. Natijada uning asarlarida umumlashtirish, ramziy yondashuv va erkin kompozitsiya elementlari paydo bo'ldi.

Toshmurodov ijodining asosiy xususiyati — bu uning o'ziga xos badiiy uslubidir. Rassom rangtasvirda ranglarning o'zaro uyg'unligi va kontrastiga katta e'tibor beradi. Ranglar orqali u nafaqat predmetlarni tasvirlaydi, balki kayfiyat va hissiyotlarni ham ifodalaydi.

Shakl va kompozitsiya masalasida rassom erkin yondashuvni qo'llaydi. U an'anaviy kompozitsion qurilishdan chetga chiqib, ba'zan ataylab soddalashtirilgan yoki umumlashtirilgan shakllardan foydalanadi. Bu esa asarning mazmunini yanada chuqurlashtiradi.

Rassom ijodida faktura va rang qatlamlari ham muhim o'rin tutadi. U turli texnik usullar orqali yuzaning o'ziga xosligini yaratadi, bu esa asarga jonlilik va dinamika bag'ishlaydi.

Muhammadiyor Toshmurodov asarlarida turli mavzular aks etadi. U inson hayoti, tabiat manzaralari, milliy qadriyatlar va kundalik turmush voqealarini o'ziga xos badiiy talqinda yoritadi.

Ayniqsa, inson ruhiyati va ichki kechinmalarini tasvirlash rassom ijodining muhim jihatlaridan biridir.

“Qobuzchi”

Mato, moybo‘yoq, 116 x 116, 2017 yil.

“G‘ilonlik ayollar”

Mato, moybo‘yoq, 120 x 140, 2020 yil.

Rassomning “Qobuzchi” nomli asarida milliy musiqa va inson ruhiyati chuqur badiiy ifoda etilgan. Asar markazida qobuz chalib o‘tirgan chol obrazi tasvirlangan bo‘lib, uning holati va yuz ifodasi orqali ichki kechinmalar ochib beriladi. Qahramonning egilgan holatda tasvirlanishi uning musiqa olamiga chuqur berilganligini anglatadi. Asarda kulrang, jigarrang va sovuq moviy ranglarning uyg‘unligi ma‘yus hamda falsafiy ruhni yuzaga keltiradi. Kompozitsiyada ortiqcha detallarning yo‘qligi tomoshabin e‘tiborini bevosita asosiy obrazga qaratadi. Rassom qobuzni oddiy cholg‘u asbobi sifatida emas, balki milliy ruh va xalq xotirasi timsoli sifatida talqin qiladi.

Toshmurodov ijodida ayol obrazi ham muhim o‘rin tutadi. Uning “G‘ilonlik ayollar” asarida ayollar obrazlari orqali milliy hayot va ma‘naviy qadriyatlar badiiy ifoda etilgan. Asarda turli holatdagi ayollar tasvirlangan bo‘lib, ular yagona ruhiy muhit asosida birlashtirilgan. To‘q moviy fon hamda oq rangdagi figuralar o‘rtasidagi kontrast asarning badiiy ta‘sirchanligini kuchaytiradi. Oqartirilgan va umumlashtirilgan shakllar monumental ruhni yuzaga keltirib, asarga falsafiy mazmun bag‘ishlaydi. Rassom ayol obrazlari orqali xalqning ma‘naviy kuchi, sabr-to‘qati va hayot davomiyligini ifodalashga intilgan. Mazkur asarlar rassom ijodida milliylik va zamonaviy badiiy qarashlarning uyg‘unlashganini yaqqol namoyon etadi

Rassom asarlarida kompozitsiya muhim ahamiyatga ega. U har bir detalni umumiy g‘oyaga bo‘ysundiradi. Kompozitsion markaz aniq belgilangan bo‘lib, tomoshabinning diqqatini asosiy g‘oyaga qaratadi. Rang tasviri esa uning ijodida yetakchi vosita hisoblanadi. U ranglar orqali muhit, vaqt va kayfiyatni ifodalaydi. Ba‘zan yorqin kontrastlar, ba‘zan esa sokin va uyg‘un ranglar orqali turli hissiy holatlar yaratiladi.

Muhammadiyor Toshmurodov zamonaviy o‘zbek rangtasvir san‘atida o‘ziga xos o‘rin egallaydi. U milliy an‘analarni saqlagan holda, zamonaviy san‘atning ilg‘or g‘oyalarini o‘z ijodiga singdirgan. Rassomning asarlari ko‘plab ko‘rgazmalarda namoyish etilgan bo‘lib, ular keng jamoatchilik va mutaxassislar tomonidan yuqori baholangan. Bu esa uning ijodiy faoliyati nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham ahamiyatli ekanini ko‘rsatadi. Rassom ko‘p yillardan beri Kamoliddin Behzod nomidagi Milliy rassomlik va dizayn institutida yosh musavvirlarga saboq berib, ustoz – shogird an‘analarini izchil davom etdirib kelmoqda. Hozirda samarali mustaqil ijodiy faoliyat olib borayotgan E.Kulmanov,

J.Chorshanbiyev, S.Erkinov, F.Mavlonov, D.Ro'ziboyev va boshqa rassomlar uning shogirdlaridir. [1]

Rassomning ijodiy merosi zamonaviy o'zbek san'ati rivojida muhim o'rin tutadi. Uning asarlari nafaqat estetik qiymatga ega, balki ma'naviy va madaniy ahamiyatga ham ega. U yaratgan asarlar orqali o'zbek san'atining yangi qirralari ochilgan bo'lib, bu kelajak avlod rassomlari uchun muhim ilhom manbai hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, Muhammadiyor Toshmurodov zamonaviy o'zbek rangtasvir san'atining yirik namoyandalaridan biridir. Uning ijodi rang, kompozitsiya va badiiy yechimlarning o'ziga xosligi bilan ajralib turadi. Rassom milliy an'analarni zamonaviy san'at bilan uyg'unlashtirish orqali o'zbek tasviriy san'atining rivojiga katta hissa qo'shgan. Uning ijodiy merosi bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan bo'lib, kelajak avlodlar uchun muhim ilmiy va badiiy manba bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yadgarova N. "M. Toshmurodov. Rangtasvir va grafika" albom katalog/ Toshkent "San'at" jurnal nashriyoti, 2024 – 112 c.
2. Alikulovich B. A. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirish yo'llari //Science and innovation. – 2024. – T. 3. – №. Special Issue 16. – C. 383-385.
3. Rayimov F. Ijodkorlik tafovudlari va zamonaviy tendensiyalar. "Badiiy ta'lim va pedagogika" ilmiy jurnal. – 2026. – T. 1. – C. 90-94.
4. Allaberdiyevich U.B. Tasviriy san'atda innovatsion texnologiyalar: zamonaviy yondashuv va yangi imkoniyatlar. Iqro indexing, 16 (01), 374-378 [Электронный ресурс].
5. Farhod o'g'li R. F. Zamonaviy o'zbek tasviriy san'atida milliy an'analarni va global san'at tendensiyalari uyg'unligi muammosi //masters. – 2025. – T. 3. – №. 32. – C. 57-61.
6. Boxodirovna K.D. Kompozitsiya fanini o'qitishdagi innovatsion usullarining ahamiyati //yosh olimlar, magistr va iqtidorli talabalarning ilmiy faoliyatini oshirishda ularga qaratilgan kreativ g'oyalar, yechim va takliflar. – 2025. – T. 3. – №. 26. – C. 35-39.
7. Norboy, Boriboyeva Dilrabakhon. "DEVELOPMENT OF STUDENTS'GRAPHIC COMPETENCE IN TRAINING ENGINEERING GRAPHICS." International Journal of Pedagogics 3.12 (2023): 145-147.
8. Alimjanovna Y. S. TOOLS AND CRITERIA OF COMPOSITION IN THE CREATIVE PROCESS OF FINE ARTS CLASSES OF UNIVERSITY SCHOOLS //CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS. – 2024. – T. 5. – №. 02. – C. 48-58.
9. KILIÇ ATEŞ S., BERİKBAEV A. A. Pedagogical competencies in art education and the impact of educational reforms: The case of Uzbekistan //Balikesir University Journal of Social Sciences Institute. – 2025. – T. 28. – №. 53.
10. Bo'riboeva, D. N. "Muhandislik grafikasi fanlarini o'qitishning innovatsion usuli." Buxoro davlat universitetining "Pedagogik mahorat" ilmiy nazariy va metodik jurnali 2 (2023).

11. Usmanov Botir Allaberdiyevich. (2025). TASVIRIY SAN'ATDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR: ZAMONAVIY YONDASHUV VA YANGI IMKONIYATLAR. IQRO INDEXING, 16(01), 374-378.

12. Norboy, Boriboyeva Dilrabakhon. "DEVELOPMENT OF STUDENTS' GRAPHIC COMPETENCE USING INTERACTIVE METHODS." CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS 5.02 (2024): 44-47.

13. Bo'riboyeva, D. N. "Muhandislik grafikasi fanlarini o'qitishda zamonaviy grafik dasturlardan foydalanish metodikasi." PEDAGOGIKA Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy-nazariy va metodik jurnal (2023).

14. Dilrabakhon, Boriboyeva. "Development Of Students' Graphic Competence in Training Engineering Graphics." Journal of Pedagogical Inventions and Practices 26 (2023): 19-20.